

katastarskih podloga koji dokumentiraju političko, socijalno i ekonomsko stanje, kao i prirodna bogatstva na sjevernom dijelu današnje Vukovarsko-srijemske županije.

Atlas i njegova popratna dokumentacija dugo su imali svoju uporabnu vrijednost, a danas je on najstariji, najcjelovitiji i jedini kartografski izvor za vukovarsko vlastelinstvo iz prve polovine 18. stoljeća. Takav je Atlas prava rijetkost u cijeloj kontinentalnoj Hrvatskoj, ali i u okvirima nekadašnje Habsburške Monarhije. Naime, postoje samo tri atlasta nekog vlastelinstva iz toga doba, i to: jedan je atlas vlastelinstva Papa u Mađarskoj iz 1735. godine, a drugi je atlas vlastelinstva Hardegg u austrijskom dijelu Monarhije.

Priprema dokumenata i kartografske građe vukovarskoga kraja radi tiskanja faksimila Atlasa obavljena je u Povijesnom odjelu Muzeja Slavonije u Osijeku, a priredio ju je Ante Grubišić, kustos Muzeja. Pripremu i grafičko oblikovanje obavili su djelatnici tvrtke MIT d. o. o. u Osijeku. Mladi dizajneri nastojali su novi Atlas i formatom i dizajnom što više približiti izvorniku. Uspjeli su kompjutorskom tehnologijom dočarati autentičan izgled teksta i starih geografskih karata. Prema njihovim riječima, da bi bio postignut autentičan izgled i boja stranica na kojima se vide čak i mrlje od starosti, svaka stranica Atlasa morala je biti posebno rađena. Izrada Atlasa kombinacija je suvremene tehnologije i ručnoga rada, odnosno dizajniranja i pripreme za tisak te faze ručnog šivanja, lijepljenja korica i tvrdog uveza u imitaciji kože i zlatotiska. Kako bi bio što vjerniji izvorniku, starom gotovo 300 godina, Atlas je tiskan na specijalnom papiru, naručenom iz Engleske, koji zadovoljava i najstrože ekološke standarde. Izdavanje Atlasa vukovarskog vlastelinstva iz 1733. godine financirali su Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Vukovarsko-srijemska županija i Grad Vukovar.

Atlas vukovarskog vlastelinstva 1733. objavljen je 2006. godine, nosi oznaku ISBN 953-6191-31-8. Formata je 68 × 48 cm, ima 107 stranica uvezanih u tvrdi uvez. Tiskan je u 100 primjeraka, a cijena mu je 1 300 kuna. Uz Atlas dobije se i CD-ROM s prikazom karata iz Atlasa za pomnije proučavanje kartografskih detalja.

Promocija Atlasa vukovarskoga vlastelinstva iz 1733. godine održana je 21. ožujka 2006. godine u Gradskome muzeju u Vukovaru. Tom je prigodom otvorena i izložba *Vukovarsko vlastelinstvo na starim kartama iz 1733. godine*, na kojoj je prikazano svih 35 mjesta vlastelinstva Vukovar. Upravo zbog iznimnog povijesnog značenja koji ima taj Atlas, posebno mi je drago što je svjetlo dana ugledalo izdanje vrhunske vrijednosti.

Vesna Poslončec-Petrić

ATLAS SVIJETA LEKSIKOGRAFSKOG ZAVODA

Kada je 1961. godine Leksikografski zavod Miroslav Krleža objavio prvo izdanje Atlasa svijeta, on je ubrzo postao njegov zaštitni znak i široko prihvaćen priručnik. Nakon gotovo dva desetljeća (šesto izdanje Atlasa objavljeno je 1988. godine) sazrelo je vrijeme za još jedno obnovljeno izdanje.

Sedmo izdanje Atlasa svijeta, uz mnogobrojna poboljšanja, donosi aktualne podatke za 194 neovisne zemlje i mnoga nesamostalna područja.

Sadržaj Atlasa podijeljen je u četiri cjeline. U prvom je dijelu politička karta svijeta, a tekstualni dio dopunjen je tematskim kartama svijeta koje prikazuju procese kao što su: dekolonizacija u svijetu, podjela svjetskog epikontinentalnoga pojasa, proizvodnja, potrošnja i zalihе svjetske nafte. Nakon toga Atlas donosi podatke o državama članicama UN-a, UN-ovim mirovnim operacijama itd.

Slika 1. *Atlas svijeta* Leksikografskog zavoda.

Drugi dio Atlasa daje pregled postojećih neovisnih država i nesamostalnih područja, razvrstanih po kontinentima. Prikaz svake države obuhvaća opće podatke pojedine države (službeni naziv, glavni grad, površina, političko uređenje), podatke o državnim simbolima, pregled prirodnih obilježja (smještaj, reljef, klima, hidrografija, vegetacija), podatke o stanovništvu (demografska i kulturna obilježja), gospodarske podatke te sažetu povijest (s osobitim naglaskom na XX. stoljeće). Prikaz svake države obogaćuje se priložima: slikama, fizičkom kartom, kartom administrativne podjele i dr. Taj dio obuhvaća 27 000 redaka teksta, dvjestotinjak tablica te gotovo 800 tematskih karata. Prikazi država obogaćeni su ilustracijama iz arhiva svjetski poznate fotografske agencije Reuters.

Treći dio Atlasa sastoji se od 93 karte, prikazane na ukupno 126 stranica. Započinje političkom kartom svijeta u mjerilu 1:90 000 000, a zatim slijede karte razvrstane po kontinentima. Za svaki kontinent prvo je predložen pregledni list, koji olakšava pronalazanje određene karte, zatim slijede politička karta pojedinoga kontinenta te fizičke karte država odnosno cjelina.

Prikaz Europe započinje prikazom Republike Hrvatske, koja je naravno detaljnije obradena. Fizička karta Hrvatske dana je na 6 listova u mjerilu 1:1 000 000. Nakon Hrvatske slijede

■ Fizička karta

Slika 2. Fizička karta Republike Hrvatske objavljena u Atlasu svijeta Leksikografskog zavoda.

de prvo susjedne države (Bosna i Hercegovina te Slovenija), a zatim ostale europske države. Fizičke karte izradene su u različitim mjerilima, odnosno mjerilima je prilagođen prikaz određene države ili skupine država na jednom listu.

Za razliku od prijašnjih izdanja, u izradi kartografskih prikaza prvi su put u cijelosti korištene digitalne kartografske tehnike.

Nazivi na kartama i u tekstu pisani su u izvornom obliku ako dolaze iz jezika koji se služi latiničnim pismom. U transliteriranom se obliku donose grčki znakovi, nazivi iz jezika europskih naroda koji pišu ćirilicom te ostalih jezika koji se služe nelatiničnim pismom, primjerice arapskog, japanskog ili kineskog.

Četvrti dio čini kazalo, koje sadrži abecedni popis 47 483 naziva s karata u Atlasu. Kazalo je funkcionalno neodvojivo od karata jer omogućuje pronalaženje svakoga zabilježenog mjesta.

Atlas se sastoji od 867 stranica, 93 karte na 126 stranica, 27 000 redaka enciklopedijskoga teksta, 400 tematskih karata i 380 ilustracija. Format je Atlasa 21,5 cm x 29,5 cm i debljine 5 cm. Tvrdog je uveza i nosi oznaku ISBN 953-6036-45-2, a cijena mu je 490,00 kuna.

Predstavljanje novoga, sedmog izdanja Atlasa održano je u srijedu 27. rujna 2006. godine u 19 sati u Leksikografskoj knjižari, Frankopanska 24.

Glavni urednik Atlasa mr. sc. M. Klemenčić to izdanje naziva "jednom od temeljnih publikacija Leksikografskoga zavoda" koju biste zasigurno i Vi trebali imati u svojoj biblioteci.

Zahvaljujući većem broju redovito rasprodanih izdanja, Atlas svijeta Leksikografskog zavoda sigurno je najprepoznatljivije i najraširenije atlasno izdanje u Republici Hrvatskoj.

Vesna Poslončec-Petrić

LEKSIKON OČNE OPTIKE I OPTOMETRIJE

U izdanju Hrvatskog društva očnih optičara i Graphis-a izašlo je ove godine vrlo vrijedno djelo Leksikon očne optike i optometrije. Glavni urednik je Zvonimir Vrapčević, a u uredništvu bili su prof. dr. sc. Dušan Benčić i Zvonimir Vrabčević, dipl. ing. Autori leksikona su prof. dr. sc. Dušan Benčić za područje optike i tehničke optike, očne i fiziološke optike, Ivica Donaj, tehn. za područje konstrukcije i tehnologije okvira i naočala, Aleksandar v. Raizner, optometrist za područje kontaktnih leća, dr. med. Petar Tocilj za područje anatomije i patologije oka, Zvonimir Vrabčević, dipl. ing. za područje biografija, prof. dr. sc. Petar Vretenar za područje optičke tehnologije i optičke materijale.

Organizirana optička djelatnost u Hrvatskoj pojavila se sredinom dvadesetog stoljeća. Do tada kod nas su postojali optičarski obrti, doneseni razvojem građanskog društva iz srednje i zapadne Evrope, ali oni, osim nekih pojedinaca koji su školovani u inozemstvu, nisu bili na stručnoj razini. Tek osnivanjem optičke škole u Zagrebu i Optičke industrije *Ghetaldus* od 1948. godine stvaraju se optički servisi po ugledu na europsku optičku djelatnost. Razvoj optičarskog ceha nužno je doveo 1976. godine do osnivanja udruge optičara nazvane Društvo očnih optičara Hrvatske (poslije 1990. godine Hrvatsko društvo očnih optičara). Ono je, već u prvim godinama svojeg postojanja, kao prioritetni zadatak odredilo svoje djelovanje na području obrazovanja. U organizaciji Društva tiskano je nekoliko knjižica, priručnika i rječnika iz područja očne i fiziološke optike. Tako je Društvo u cilju obrazovanja potaklo i inicijativu za izdavanje novog kompletnog izdanja leksikona očne optike i optometrije. Za izradu tog leksikona organizirana je visoko stručna skupina autora sa ciljem da na jednom mjestu, u što sažetijem obliku, prikupi i poreda sve osnovne pojmove optičarske struke na jasan i edukativan način da bi se njim mogli koristiti oftalmolozi, optometristi i svi fizičari koji se bave tom znanstvenom djelatnošću.